

PRESENTACIÓ

La figura de Rafael Tasis pren una dimensió cada vegada més rellevant en la història de les lletres catalanes del segle xx. L'exhumació del fons que ara es troba dipositat a la Biblioteca d'Humanitats de la Universitat Autònoma de Barcelona ha permès treure a llum documentació d'un alt valor —en bona part, inèdita— i promet encara noves troballes. Les publicacions d'aquests darrers anys sobre la seva obra també ajuden a valorar amb més exactitud la contribució de Tasis a la cultura i a la literatura catalanes de l'època. Com més coneixem la seva implicació en el resistencialisme de la postguerra, per exemple, més s'aferma el paper determinant que va jugar com un dels nodes de connexió, d'una banda, entre els nuclis antifranquistes que lluitaven per reconstruir un sistema cultural molt malmès per la dictadura i, de l'altra, entre els nuclis més actius de l'exili polític i literari amb els de l'interior.

Les diverses aportacions d'aquest volum —una reelaboració i ampliació de les ponències presentades en el II Seminari Rafael Tasis (Institut d'Estudis Catalans, 9 de març de 2018)— coincideixen a destacar la importància i la significació de Tasis en la literatura catalana de la postguerra i aprofundeixen en el que hem anomenat, amb un punt d'hipèrbole, la «constel·lació tasiàna». Si en el I Seminari —els resultats del qual es van publicar a *Rafael Tasis (1906-1966), cinquanta anys després* (2016)— vam intentar repassar les seves diverses facetes creatives per oferir-ne una relectura i una revaloració, en aquest segon hem volgut endinsar-nos en el context polític, cultural i literari, en les relacions que va mantenir i en alguns coetanis afins.

Els dos primers articles situen Rafael Tasis en l'arc cronològic que va de les dècades del 1920 fins al 1960. Carles Santacana entrellaça la dinàmica política i cultural d'aquest període per perfilar les coordena-

des històriques en què s'inserien Tasis i els seus companys de generació com a garants del projecte catalanista, modern i liberal —sotraguejat per dictadures, guerres i exilis—, en què la cultura esdevenia, malgrat tot, central. Josep Camps, al seu torn, precisa —a la manera tasiana— la «situació» de l'escriptor i crític en la literatura catalana del segle xx, especialment en relació amb els dos gèneres en què més va excel·lir: la novel·la i la crítica. Més específic és el tercer estudi, de Jordi Malé, que delimita la proposta crítica de Tasis a *La literatura catalana moderna* (1938) al voltant del cànon poètic català del primer terç del segle xx. Els altres articles focalitzen l'atenció en els vincles que Tasis va mantenir amb alguns companys i amics: Montserrat Corretger estudia el lligam amb el crític Domènec Guansé des dels temps de la República; Jaume Ferrer analitza la complicitat amb Josep Maria Poble, amb el qual coincidien en la voluntat de reconstrucció cultural i de compromís polític; Francesc Foguet palesa com Tasis va actuar de crític i de confident literaris del novel·lista Odó Hurtado; Josep Ferrer i Joan Pujadas examinen la relació epistolar amb el també escriptor Vicenç Riera Llorca i, a l'últim, Jordi Manent traça les semblances amb Albert Manent, que se'n considerava deixeble. El mateix Manent, en l'annex, inventaria, tot completant-la i actualitzant-la, la bibliografia de Rafael Tasis.

Del conjunt de les contribucions d'aquest volum, en podem deduir algunes coincidències de fons que concorren a ressituar amb més coneixement de causa la figura i l'obra de l'escriptor. En primer lloc, la peripècia intel·lectual de Tasis —com la de molts coetanis afins— s'inscriu en un projecte ampli, el del catalanisme polític i cultural, que aspirava a transformar i a modernitzar des de plantejaments democràtics les estructures d'un estat que —*a contrario sensu*— optava sovint per les derives autoritàries. En segon lloc, l'activisme de Tasis prenia un caràcter aglutinador d'iniciatives literàries, culturals i polítiques, que passaven de l'estadi merament defensiu de la immediata postguerra a un altre de més actiu a fi de recuperar l'espai públic i de guanyar quotes de llibertat. En tercer lloc, la tenacitat inexhaurible i la proverbial capacitat de treball de Tasis van bastir ponts necessaris entre els cenacles culturals de l'exili i els de l'interior mateix, i també entre generacions i filiacions ideològiques diferents. Finalment, la tra-

jectòria de Tasis fa plenament sentit quan s'associa a la motivació de base que esperonava la intel·lectualitat catalanista: la necessitat de cobrir, amb voluntat de servei, els buits, les discontinuïtats i les fluctuacions que presentava una cultura sotmesa a prohibicions, censurens i silencis. Amb tot això, els contextos i les relacions que s'exploren en aquest llibre permeten definir amb més precisió la «constel·lació tasiàna» i, també, permeten descobrir nous topants d'una personalitat que va treballar sense defallença per les lletres i per la cultura del seu temps.

MONTSERRAT BACARDÍ I FRANCESC FOGUET
Universitat Autònoma de Barcelona